סיפא איצטריך ליה אלא שחמור ממנו בו'. בפרק אלו דברים (דף סח.) פריך מהכא אילימא לטומאתם המי טומאת ז' כתיב ביה והאי טומאת ז' כתיב ביה אלא לאו למחנותם א ומדסיפא למחנותם ריבא נמי למחנותם מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא ב וגמגמו אם המוס' אמאי משני בדוחק ומוקי ריבא וסיפא בתרי טעמי ליתני כי הכא לעולם לטומאתן וסיפא איצטריך ליה וגרסה לי לתרץ דההיא שיעוא דהתם ניחא ליה לתרץ טפי דהיא גופא איצטריך ליה מלומר דסיפא איצטריך ליה ותנא ריבא משום שאינה צריכה משום סיפא והכא לא מצי לשנויי כי התם דמסיפא גופה פריך ואיצטריך לשנויי שיעוא דחיקא אי נמי נ"ל דהתם נמי לא מצי לשנויי כי הכא דהא מסקינן הכא דבועל נדה כטומת מת לטבילתו וטובל ביום ורב שימי מנהרדעא סבירא ליה דבועל נדה כנדה לטבול בלילה ומעיקרא פריך ליה מבריתא בועל נדה כטומת מת מאי לאו לטבילתו לא לטומאתו וסיפא איצטריך ליה והדר איתותב מבריתא דתניא בהדיא בועל נדה וטומת מת לטבילתם ביום ולהכי לא הוה מצי לשנויי התם לטומאתו דהא על כרחך בועל נדה כטומת מת נמי לטבילתו כדמסקינן הכא והשתא מאי טעמא הוי כטומת מת לטבילתו אלא ש"מ דכנדה הוי לכל מאי דכתיב בהדיא אבל למאי דלא רציתו קרא יש לנו לדמותו לטומת מת מסברא משום דהוי טומאת מגע כמותו וא"כ ה"ה למחנותם ואע"ג דמעיקרא כי אמר למאי אי לטומאה לא הוה קשה ליה אלא שחמור ממנו בו'. פירש"י ליה לטומאתו וסיפא איצטריך ליה אכתי הוה פריך ליה והא על כרחך בועל נדה כטומת מת לטבילתו כדמסקינן הכא וכיון דדמי לטבילה דמי נמי לטומאתו כדפי': **אלא** שחמור ממנו בועל נדה כו'. תימה לי דטומת מת נמי חמור מבועל נדה שטעון הזאה ג' וז' ומטומת כלי מתכות לעשותם אב הטומאה כיולא בו כדתנן בריש מסכת אהלות ג' טמאין במת כלים במת ואדם בכלים טמאים טומאת ז' וכו' ושמא בסיפא דבריתא חביב נמי להני חומרי דטומת מת מבועל נדה: **שמטמא** משכב ומושב בטומאה קלה. כאן מזר בו רש"י ממה שפירש בפרק אלו דברים בפסחים (דף סז:) אהא דקאמר התם אלדבה זב חמור ממלורע שכן עושה משכב ומושב וכו' משמע דמלורע אינו עושה משכב ומושב והקשה מדאמר בתורת כהנים וגילה את כל שערו פרט לבית הספרים ולין הוא נאמר תגלחת בימי ספרו ונאמר תגלחת בימי גמרו מה תגלחת האמורה בימי ספרו פרט לבית הספרים אף תגלחת האמורה בימי גמרו פרט לבית הספרים ומקשה אם הקל בימי ספרו שאין מטמא משכב ומושב ואין מטמא בביאה נקל בימי גמרו שמטמא משכב ומושב כו' ותירץ רש"י וגם ר"ת דהיא דאלו דברים דמשמע דזב עושה משכב ומושב ולא מלורע היינו לטמא אדם ובגדים והיא דמ"כ מיירי לטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין דאתי בק"ו כדאיתא בריש פרק דם הנדה (נדה דף נד:) ומה זב שאין מטמא בביאה ג עושה משכב ומושב אבן המוגעת ומלורע שמטמאים בביאה אינו דין שיעשו משכב ומושב וממיעוטא דהזב ולא אבן המוגעת ממעט התם מטומאה חמורה והכי נמי נמעט מלורע גופיה מהכהו קרא מטומאה חמורה וכאן פרש"י שעושה משכב ומושב לטמא אוכלין ומשקין ולא כשאר משכב ומושב שעושה לטמא אדם וכלים כגון הזב והמלורע וכו' ‡ וה"ר משה מפונטייז"א פי' כמו שפרש"י בכאן והיא דאלו דברים מוקי לה במלורע בימי ספרו וכדמשמע בת"כ שאין עושה משכב ומושב ועוד האריכו בו התוס' באלו דברים (דף סז:) וכאן לא שייך ולי הוקשה על מה שפי' התוס' דמלורע ואבן המוגעת אתו בק"ו מזב לטומאה קלה והיכי אתו האיכא למיפרך מה לזב שעושה משכב ומושב לטומאה חמורה תאמר בהני ומיהו הא לא קשה דאיכא למימר בועל נדה יוכיח מיהו אכתי איכא למיפרך מה להלך השוה שבהן שמטמא כלי חרס בהיסט ד דאף בועל נדה מטמא כלי חרס בהיסט כמו שהוכיח שם ר"י מדאמר פרק בנות כותים (נדה דף לג.) מה היא מטומאה כלי חרס אף הוא מטמא כלי חרס ומדלנקט כלי חרס שאין מטמא מגבו ש"מ בהיסט קאמר אלא נ"ל דטומאה חמורה נמעטה מהזב וטומאה קלה מטמא בהיקשא דוהזב את זובו לזכר ולנקבה ודרשינן בפרק בנות כותים (שם דף לד:) לזכר לרבות מלורע למעייניותיו וכו' ואיתקש מלורע לזב גמור ומן הדין הוה לן למימר דאיתקש לזב אפילו לטומאה חמורה אלא דאתא מיעוטא דהזב ומעטיה ווקי מיעוטא לטומאה חמורה והיקשא לטומאה קלה: **אמר** רב תחליפא משמיה דרבא זאת אומרת טומאה דחויה היא בציבור. תימה דבזבחים ר"פ כל הפסולים (דף לג.) קאמר מכלל דתרוייהו סבירא להו פי' אביי ורבא טומאה דחויה היא בציבור ותירץ ר"י דהא דקאמר רבא הכא טומאה היתר היא זאת אומרת הוא ולא לא ס"ל דס"ל ב (כרב) דאמר בסמוך טומאה דחויה היא ול"ל דאין אנו צריכין לומר דלא ס"ל כתסם מתניתין אלא היא דהתם לענין פסח איירי דקאי אמאי דקאמר עולא ביאה במקלת שמה ביאה ופריך ליה ממלורע שאל שמיני שלו לחיות בערב הפסח ה ורבא קרי אע"פ שאין טבול יום אחר ו נכנס ז זה נכנס מוטב יבא עשה ח שיש בו כרת ולא יבא עשה ט שאין בו כרת ולא אמרת ביאה במקלת שמה ביאה אידי ואידי עשה שיש בו כרת הוא י ל"ל מטונך הואיל והותר לגרעתו יא הותר לקריו אמר רב יוסף ש"מ יב דקסבר עולא רובן זכין יג ונעשו טומאי מתים הואיל והותרו לטומאתן יד הותרו לזיבתן ל"ל אביי מי דמי טומאה לשאתרא וכו' דילמא הכי קאמר מר רובן טומאי מתים וכו' ואכתי לא דמי מלורע היתירא הוא טומאה דחויה היא להא אידחאי להא לא אידחאי ל"ל רבא אדרבה איפכא מסתברא וכו' וכיון דהתם לענין פסח איירי איכא למימר נהי דפסח כיון דאתי בכינופיא משיב כקרבן ציבור טו ודוחה את השבת ואת הטומאה מ"מ כיון דלאו כל ישראל מייתו חד פסח בשותפות מהדרינן אטהורין אפילו למ"ד טומאה היתר היא בקרבן ציבור גמור הבא בשותפות וכן משמע לקמן בסמוך (דף ז.) דאילו של אהרן אע"ג דזימנא קביעא ליה ודחי את השבת ואת הטומאה כקרבן ציבור מכל מקום כיון דקרבן יחיד הוא מהדרינן אטהורין לכולי עלמא וכ"ש דיחא טפי הא דאלטריך למידק התם מכלל דתרוייהו סבירא להו טומאה דחויה דמאי נפקא מינה בההוא דיוקא אלא משום דרבא סבירא ליה הכא טומאה היתר היא אלטריך למידק התם דאפילו הכי מודה הוא בפסח וש"מ דשיעורא דשניהן הכא ביומא בסמוך אילו של אהרן דאפילו למ"ד היתר הוא בקרבן יחיד כמו אילו של אהרן ופסח אע"ג דזימנא קביע להו ודחו שבת וטומאה מודה הוא דמהדרינן אטהורה: פריס

שמטמא משכב ומושב. אפילו עשר מלעות זו על גב זו וטומא מת אינו מטמא אלא מגעו: **לטמא אוכלין ומשקין.** ולא לטמא אדם וכלים כשאר כל עושה משכב ומושב כגון זב וזבה ונדה ומלורע שטומאתן חב הטומאה לטמא אדם וכלים אבל בועל נדה כתיב ביה (ויקרא טו) כל המשכב אשר ישכב עליו יטמא נתקו הכתוב מטומאה חמורה דמשכב נדה עצמה שמטמא אדם כדכתיב (שם) וכל ג אשר יגע במשכבה וגו' והביאו לטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין דאי לטומאה חמורה ליפתוק קרא מיניה ואנא ידענא דמשכבו טמא כמשכב נדה דהא כתיב ותהי נדתה עליו (שם): **ועד שאתה מפרישו מטומאה ביום.** ושאר כל אדם נכנסין ויוצאין אלו הפרישו מטומאת מת ולא יהיו כל אדם נכנסין ויוצאין אצלו שמא ימות מת עליו: **הוחרה היא בציבור.** כדכתיב אים נדתה ואין ציבור נדחין וביום הכפורים כולה קרבן ציבור ואף קרבן שלו דוחה את הטומאה שהרי זמנו קבוע וקרבנו תלוי בו: **דחויה היא בציבור.** אף על פי שהקרבן ציבור דוחה אותה בקושי הותרה ולא היתר גמור (ה) וכל מה דמצינו להדורי מהדרינן שיעשה בטהרה: **בההוא ביה אב.** שעובד באותו יום דכולי עלמא טהורין עבדי תמידים בההוא יומא אע"פ שקרבן ציבור הן: דכל

אלא לאו לטבילתן לא לעולם לטומאתן סיפא איצטריכא ליה אלא שחמור ממנו בועל נדה שמטמא משכב ומושב בטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין ת"ש ו דתני רבי חייא הזב והזבה והמצורע והמצורעת ובועל נדה וטמא מת טבילתן ביום נדה ויולדת טבילתן בלילה תיובתא ועד שאתה מפרישו מטומאת ביתו הפרישהו מטומאת המת אמר רב תחליפא אבוה דרב הונא (בר תחליפא) משמיה דרבא זאת אומרת טומאת המת הותרה היא בציבור רבינא אמר אפילו תימא טומאת המת דחויה היא בצבור טומאת המת לא שביחא טומאת ביתו שביחא איתמר טומאת המת רב נחמן אמר הותרה היא בציבור ורב ששת אמר א דחויה היא ז בציבור היכא דאיכא טמאין וטהורין בההוא בית אב כולי עלמא לא פליגי דטהורין עבדי טמאין לא עבדי כי פליגי לאהדורי ולאתויי טהורין מבית אב אחרינא רב נחמן אמר היתר היא בציבור ולא מהדרינן ורב ששת אמר דחויה היא בציבור ומהדרינן איכא דאמרי אפי' היכא דאיכא טהורין וטמאין בההוא בית אב פליג רב נחמן ואמר עבדי נמי טמאין דכל

ולמחנותם כדפי': **אלא** שחמור ממנו בועל נדה כו'. תימה לי דטומת מת נמי חמור מבועל נדה שטעון הזאה ג' וז' ומטומת כלי מתכות לעשותם אב הטומאה כיולא בו כדתנן בריש מסכת אהלות ג' טמאין במת כלים במת ואדם בכלים טמאים טומאת ז' וכו' ושמא בסיפא דבריתא חביב נמי להני חומרי דטומת מת מבועל נדה: **שמטמא** משכב ומושב בטומאה קלה. כאן מזר בו רש"י ממה שפירש בפרק אלו דברים בפסחים (דף סז:) אהא דקאמר התם אלדבה זב חמור ממלורע שכן עושה משכב ומושב וכו' משמע דמלורע אינו עושה משכב ומושב והקשה מדאמר בתורת כהנים וגילה את כל שערו פרט לבית הספרים ולין הוא נאמר תגלחת בימי ספרו ונאמר תגלחת בימי גמרו מה תגלחת האמורה בימי ספרו פרט לבית הספרים אף תגלחת האמורה בימי גמרו פרט לבית הספרים ומקשה אם הקל בימי ספרו שאין מטמא משכב ומושב ואין מטמא בביאה נקל בימי גמרו שמטמא משכב ומושב כו' ותירץ רש"י וגם ר"ת דהיא דאלו דברים דמשמע דזב עושה משכב ומושב ולא מלורע היינו לטמא אדם ובגדים והיא דמ"כ מיירי לטומאה קלה לטמא אוכלין ומשקין דאתי בק"ו כדאיתא בריש פרק דם הנדה (נדה דף נד:) ומה זב שאין מטמא בביאה ג עושה משכב ומושב אבן המוגעת ומלורע שמטמאים בביאה אינו דין שיעשו משכב ומושב וממיעוטא דהזב ולא אבן המוגעת ממעט התם מטומאה חמורה והכי נמי נמעט מלורע גופיה מהכהו קרא מטומאה חמורה וכאן פרש"י שעושה משכב ומושב לטמא אוכלין ומשקין ולא כשאר משכב ומושב שעושה לטמא אדם וכלים כגון הזב והמלורע וכו' ‡ וה"ר משה מפונטייז"א פי' כמו שפרש"י בכאן והיא דאלו דברים מוקי לה במלורע בימי ספרו וכדמשמע בת"כ שאין עושה משכב ומושב ועוד האריכו בו התוס' באלו דברים (דף סז:) וכאן לא שייך ולי הוקשה על מה שפי' התוס' דמלורע ואבן המוגעת אתו בק"ו מזב לטומאה קלה והיכי אתו האיכא למיפרך מה לזב שעושה משכב ומושב לטומאה חמורה תאמר בהני ומיהו הא לא קשה דאיכא למימר בועל נדה יוכיח מיהו אכתי איכא למיפרך מה להלך השוה שבהן שמטמא כלי חרס בהיסט ד דאף בועל נדה מטמא כלי חרס בהיסט כמו שהוכיח שם ר"י מדאמר פרק בנות כותים (נדה דף לג.) מה היא מטומאה כלי חרס אף הוא מטמא כלי חרס ומדלנקט כלי חרס שאין מטמא מגבו ש"מ בהיסט קאמר אלא נ"ל דטומאה חמורה נמעטה מהזב וטומאה קלה מטמא בהיקשא דוהזב את זובו לזכר ולנקבה ודרשינן בפרק בנות כותים (שם דף לד:) לזכר לרבות מלורע למעייניותיו וכו' ואיתקש מלורע לזב גמור ומן הדין הוה לן למימר דאיתקש לזב אפילו לטומאה חמורה אלא דאתא מיעוטא דהזב ומעטיה ווקי מיעוטא לטומאה חמורה והיקשא לטומאה קלה: **אמר** רב תחליפא משמיה דרבא זאת אומרת טומאה דחויה היא בציבור. תימה דבזבחים ר"פ כל הפסולים (דף לג.) קאמר מכלל דתרוייהו סבירא להו פי' אביי ורבא טומאה דחויה היא בציבור ותירץ ר"י דהא דקאמר רבא הכא טומאה היתר היא זאת אומרת הוא ולא לא ס"ל דס"ל ב (כרב) דאמר בסמוך טומאה דחויה היא ול"ל דאין אנו צריכין לומר דלא ס"ל כתסם מתניתין אלא היא דהתם לענין פסח איירי דקאי אמאי דקאמר עולא ביאה במקלת שמה ביאה ופריך ליה ממלורע שאל שמיני שלו לחיות בערב הפסח ה ורבא קרי אע"פ שאין טבול יום אחר ו נכנס ז זה נכנס מוטב יבא עשה ח שיש בו כרת ולא יבא עשה ט שאין בו כרת ולא אמרת ביאה במקלת שמה ביאה אידי ואידי עשה שיש בו כרת הוא י ל"ל מטונך הואיל והותר לגרעתו יא הותר לקריו אמר רב יוסף ש"מ יב דקסבר עולא רובן זכין יג ונעשו טומאי מתים הואיל והותרו לטומאתן יד הותרו לזיבתן ל"ל אביי מי דמי טומאה לשאתרא וכו' דילמא הכי קאמר מר רובן טומאי מתים וכו' ואכתי לא דמי מלורע היתירא הוא טומאה דחויה היא להא אידחאי להא לא אידחאי ל"ל רבא אדרבה איפכא מסתברא וכו' וכיון דהתם לענין פסח איירי איכא למימר נהי דפסח כיון דאתי בכינופיא משיב כקרבן ציבור טו ודוחה את השבת ואת הטומאה מ"מ כיון דלאו כל ישראל מייתו חד פסח בשותפות מהדרינן אטהורין אפילו למ"ד טומאה היתר היא בקרבן ציבור גמור הבא בשותפות וכן משמע לקמן בסמוך (דף ז.) דאילו של אהרן אע"ג דזימנא קביע ליה ודחי את השבת ואת הטומאה כקרבן ציבור מכל מקום כיון דקרבן יחיד הוא מהדרינן אטהורין לכולי עלמא וכ"ש דיחא טפי הא דאלטריך למידק התם מכלל דתרוייהו סבירא להו טומאה דחויה דמאי נפקא מינה בההוא דיוקא אלא משום דרבא סבירא ליה הכא טומאה היתר היא אלטריך למידק התם דאפילו הכי מודה הוא בפסח וש"מ דשיעורא דשניהן הכא ביומא בסמוך אילו של אהרן דאפילו למ"ד היתר הוא בקרבן יחיד כמו אילו של אהרן ופסח אע"ג דזימנא קביע להו ודחו שבת וטומאה מודה הוא דמהדרינן אטהורה: פריס

כיפורים הוא והוא מכניס ידיו לבהונות. סס ל"ס מעוקר. יב. מדעולא דאמר הואיל ואישתרי להא אישתרי להא. סס ל"ס אמר. יג. [היו] רובן של ציבור בזכין בפסח, ולא נדחית טומאת זיבה אצלן. סס ל"ס רובן. יד. טומאת המת שנדחה אצלן. סס.

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"ד מהל' ביאת מקדש הלכה יד טו טח:

תוס' ישנים

[**סיפא איצטריכא ליה.** וכפ' אלו דברים (פסחים סח, ב) מפרש דהייט למחנותם שבעל קרי והוא משמלאן חוץ למחנה שכינה. ואע"ג דבעל קרי משמלא חוץ לשתי מחנות ואינו שוה לטומא אבן בסח, הא כדאיתא והא כדאיתא. ובמעמדן נקט שיעוא אחרינא]. זב וזבה טבילתן ביום. וביום הבביני קאמר, דמקלת היום כמולו. וה"ר נמי איכול לטבול ליל (שביעי) [שמיני] אך שאינו יכול אז להבין קבינומיו בשמיני שלריך להעריב שמש. אבל יש שהיו מפרשין דהא (דתנן) [דתניא] בפ' בתרא דנדה (נב, ב) ושוין בטבילה לילה מזבה שאינה טבילה, בליל שמיני קאמר, ומביאין ראיה מדתניא בספרי [תו"כ מלורע פרק ט] מנין שטובלת מבעוד יום, ת"ל והביאה אותם אל הכהן אל פתח אהל מועד [ויקרא טו, כט], אין אל פתח אהל מועד אלא אל פתח אהל מועד אם לא הבריבה שמשה. ואין זה כלום, דהתם לא קאמר שטובלת מבעוד יום אלא לומר שאינה ריבה להמתין עד הלילה, אבל כל דכן הוא שתטבול אא"כ בליל שמיני, אלא שאז לא מוכל להביא קרבנותיה עד התשיעי. והיאך דנדה מייבי בזבה קטנה, משום דפסיקא ליה לאו פסיקא היא בדאמרינן בפרק ב' דמגילה [כ, ב], וכדאמרינן נמי התם בפרק בתרא דנדה (נב, ב) ושוין בדוחה חוץ אחד עשר וטבלה ומשה שטומאה משכב ומושב וחייבין בקרבן, והייטו טעמא משום דלא הגיע זמנה עד יום ב', ועוד דהא נמי דיקן בפסק זמנו שיעבו רבנן, ואפילו הכי לא טובלות עד הלילה. ריב"ם. **הפרישהו מטומאת מת.** פי' בקונטרס אלא ימות עליו מת כו'. ואין לפרש אלא יגעו בו בני אדם שמא טמא מתים הן, דהא אמרינן לקמן [מ, ב] גבי שזה פרישתו לקדושה ואמרו הכהנים נוגעין בו אי בני מאיר אי בני יוסי, ואיבעו סבירא להו טומאה דחויה היא בצבור, וא"כ אמאי נוגעין בו דלפי זה יש לנו לספק הכהנים בטמאי מתים, דאין נגאה לומר דסובנית דלקמן פליגא אדב תחליפא דהכא. אבל לפירוש הקונטרס ניחא טפי, דלא אמרינן נגיעה אלא שלא יתעכב עמו בתוך הבית למ"ד דחויה היא בציבור. ומיהו קלת תקנה עשו לטומאת מת בהתקנת כהן אחר, ועיקר פרישתו היא משום טומאות קרי וזיבה, וגם משום לטרל דנכרי דלאמרינן לקמן [מז, א] בתכילתן, ואע"ג דלטרל דנכרי מדרבנן.

מסורת הש"ס

ה) לקמן פח. שבת קכא. [פסחים ל:], ג) [לקמן ז: מו: פסחים עז. עט. פ. זבחים לב.], ג) [ל"ל הטוגע], ד) [ל"ל כרב ששת], ה) [לקמן דף נח.],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בתר' כו' ולאו היתר גמור הוא וכל כו':

גליון הש"ם

תוס' ד"ה שטמא וכו' והר"ר משה מפונטייזא פי'. עיין בר"ש פ"ח מ"ג דכלים:

מוסף רש"י

הזב והזבה כו'. בריתא זו אגל יוה"כ שנויה בתוספתא דיומא (שבת קבא.). **טבילתן ביום.** משסאיר המזרח ביום שביעי שלהם, וטעמא בפ"ב דמגילה (כ.) מקרא דכיום השביעי, מקלת שביעי שפירה, ואם חל שביעי שלהם ביום"כ טובלין כדרכן לאכול תרומה לערב (שם). **נדה ויולדת טבילתן בלילה.** טובלות כדרכן בגילוי יוה"כ אם חל שביעי שלה בערב יום הכפורים, שאינה יכולה לטבול ביום ז', דכתיב בה תהיה בנדתה, בהויתה תהא כל ז' (שם). **דחויה היא בציבור.** אע"ג דאכשרה רחמנא למיתי בטומאה, לאו היתר גמור הוא, אלא סיכי הלא משתכחי עטורין (פסחים עז.) בקושי הותרה דכל המה דאפשר לאהדורי מטהרה אי אטומאה קלה מהדרינן (שם עט. וכעי"ז לקמן מו:) כלומר בקושי נדחית אלגה דיחוי בעלמא על ידי נשיאות עון, אבלין מלגה, ולא בהיתר גמור (זבחים לג.).

מוסף תוספות

א. שבועל נדה וטמא מת אינם משתלחים אלא ממחנה שכינה. תוס' בס"ש. ב. דבעל קרי משתלח חוץ לשתי מחנות ואינו שוה בזה לטמא שרץ. סס. ג. אדם הנכנס עם הזב בבית אינו טמא. רש"י נדה נד: ד"ה שאינו. ד. אע"ג דאין כלי חרס מקבל טומאה אלא מאוירו בהיסט זב וזבה מיטמא. סס לג. ד"ה וכלי. ה. והיה לו היום ליכנס להר הבית, לחלל שער נקנור שלא נתקדש, להכנים ידיו לבהונות. רש"י זבחים לב: ד"ה שאל. ו. של טומאת קרי. סס ד"ס אע"פ. ז. להר הבית. סס. ח. של פסח. סס ד"ס מוטב. ט. שילוח טמאים מהר הבית. סס ד"ס שיש. י. [ד]טבול יום לגבי עזרה בכרת הוא, והא קא מעייל לעזרה, שהרי אי אפשר להוציא דם האשם לחלל השער דמיפסל ביוצא. סס ד"ס אחי. יא. שגזירת הכתוב היא אצלו שהותרה לו ביאה במקצת, שהרי מחוסר

דכל טומאת מת בציבור שרייה רחמנא. דכתיב [במדבר טן] איש כי יהיה טמא לנפש יעשה פסח ביום הזה לפסח שני ואין לבור נדחין אבל זכין ומצורעין נדות ויולדות שטומאתו יוצא עליו מגופו לא הוצרך וכועל נדה כנדה: **מודינא היכא דאיכא שיריים נאהלינו.** דלעו"ג דקרבן לבור קרב בטומאה אינו נאכל בטומאה כדאמרי' בכילד לוין (פסחים דף עז:) ובמנחת הנקמלת מודינא דמהדרינן לעשות בטהרה שיהיו שיריים נאכלין: **ואם אין (ה) אנא היא.** אנא מנא מזומן לכך: **מאי נאו פריס ואיליס** (ב) **דחג.** שהן קרבן לבור וזמנו קבוע ומנחת נסכים דוחה טומאה וקתני אומר ומביאין אחרת תחתיה אנמא דחוייה היא בלבור: **פר דע"ז.** לבור (ג) עולה היא וטעונה נסכים בשנא לך (ד): **אינו של אהרן.** דיוס הכפורים: **בכבש הבא עם העומר.** דכתיב (ויקרא כג) ועשיתם ביום הניפכם את העומר (ה). והיא מנחת כבשים דקתני נאו במנחת נסכים קאמר דכליל היא אנא במנחת העומר עצמו הבאה עמו והיא נקמלת ושייריה נאכלין: **במזיד לא הורצה.** ואע"פ שהאין מרצה קנסוהו רבנן אנא יהא בשר נאכל אבל בעלים מיהו נתכפרו דלא ניתו חולין לעזרה דהא מדאורייתא חזי ומיהו שמעינן מינה דלאו היתר היא: **על מה הצץ מרצה.** דכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים שילו לבעלים: דלון הרי הוא בכולל מזיד אנא גבי חוטא שייך למיתני לון: **בין בשוגג.** ומדבעי לין לרבוי שמע מינה נאו היתר הוא ומה בין יחיד לבור שהיחיד אין טומאת הגוף נדחה אנאו שאין הצץ מרצה על טומאת הגוף ואל בבור נדחית טומאת הגוף אנאנו ונא על ידי לין. מיהו שמעינן מינה מדבעי טומאת בשר ועולין (ה) בבור לין (מרבה) לרבוי שמע מינה טומאת הגוף שנדחית אנאנו בקושי נדחית וכל כמה דמצינן לאהדורי אטהרה מהדרינן. **כי קתני הצץ מרצה אדיחיד קתני.** ובבור אהכשירה קתני שאף אל בבור בשר ונא על ידי לין אנא היתר הוא אנאו: **ואי בעית אימא אנאנו.** נמי קאי ובהגך קרבנות דנא קבע להו זמן שנא נדחית טומאה אנאו קאמר לין מרצה עליהן: ה"ג **אם עון פיגול הרי בבר נאמר נא ירצה ואם עון נותר הרי בבר נאמר נא יחשב.** פירושו אינה עון ירצע בקרבן שיהא הצץ מרצה עליו שיהא בשר אם עון מחשבת חוץ למקומו הקרויה פיגול כדאמרינן בזבחים (דף כח.) שלשי זה חוץ למקומו הרי בבר נאמר בקדושים תהיו פיגול הוא נא ירצה ואוקימנא בחוץ למקומו במסכת זבחים ואם עון מחשבת נותר שחישב בשחיטה על מנת לאוכלו חוץ לזמנו הרי בבר נאמר המקריב אותו נא יחשב הא

דכל טומאת מת בציבור רחמנא שרייה אמר רב ששת מנא אמינא לה [ו]דתניא היה עומד ומקריב מנחת העומר ונטמאת בידו [ז]אומר ומביאין אחרת תחתיה ואם אין שם אלא היא אומרין לו הוי פקח ושתוק קתני מיהת אומר ומביאין אחרת תחתיה אמר רב נחמן [ח]מודינא היכא דאיכא שיריים לאכילה מיתיבי [ט]היה מקריב מנחת פרים ואילים וכבשים ונטמאת בידו אומר ומביאין אחרת תחתיה ואם אין שם אלא היא אומרין לו הוי פקח ושתוק מאי לאו פרים אילים וכבשים דחג אמר לך רב נחמן לא פרים פר ע"ז אף על גב דציבור הוא כיון דלא קביע ליה זמן מהדרינן אילים באילו של אהרן דאע"ג דקביע ליה זמן כיון דיחיד הוא מהדרינן כבשים בכבש הבא עם העומר דאיכא שיריים לאכילה מיתיבי [י]דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה כי תניא ההיא דיחיד ת"ש [יא]על מה הצץ מרצה על הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון בין ביחיד בין בציבור ואי ס"ד טומא' היתר היא בציבור למה לי לרצויי אמ' לך רב נחמן כי קתני הצץ מרצה אדיחיד ואיבעית אימא אפי' תימא בציבור בהנך דלא קביע לה זמן מיתיבי [1]ונשא אהרן את עון הקדשים [יב]וכי איזה עון הוא נושא אם עון פיגול הרי כבר נאמר [2]לא ירצה ואם עון נותר הרי כבר נאמר [3]לא יחשב הא

פרים פר דע"ז. פי' דעולה הוא וטעון מנחת נסכים דלע"ג דלבור הוא מהדרינן והא דאמר אומר לו הוי פקח ושתוק ומביא אותה בטומאה לאו משום דטומאה דחוייה בלבור דהא לא דמי שבת כיון דלא קביעא ליה זמן וטומאה נמי לא דמי כדאמר לקמן פרק הוליאו לו (דף ג.) כל שאין זמנו קבוע אינו דוחה לא את השבת ולא את הטומאה אע"פ שהוא קרבן לבור והא דמביא בטומאה לאו דמיא דרבוי אין ודווקא טומאת קרבן דמרבה אין אבל טומאת הגוף דכהנים לא אידחו לגבייהו כלל:

ביון דיחיד הוא מהדרינן. הכא ולאי משום קרבן לבור לדחות שבת ולדחות הטומאה אפילו טומאה דגברי מיהו לא הותרה בו טומאה אנא דחוייה היא כיון דיחיד קא מייתי ליה ותימה לי והא כולהו מקרבי נפקי פרק כילד לוין (פסחים דף עז.) וידבר משה את מועדי ה' שכתוב קבע מועד אחד לכולן מאי שנא דיש מהן שהותרה בהן טומאה ויש מהם דחוייה [8] וי"ל דאמר דאמר טומאה היתר היא בכולהו הותר טומאה מדאורייתא' אנא מדרבנן גזרו אהדורי דיחיד קרבן יחיד דליהדרי אטהורין ולמ"ד טומאה דחוייה היא סבירא ליה דבכולהו דחוייה היא מדאורייתא:

דם שנטמא וזרקו במזיד לא הורצה. תימה לי מאי פריך הא לא הוצרה דקאמר היינו להתיר בשר באכילה והא מודו כולי עלמא דלאכילה לא אמרינן היתר היא בלבור ועוד לכאורה משמע דלא פריך אנא למ"ד היתר היא בלבור ואמאי אפי' למאן דאמר דחוייה ליפרוך כמו למאן דאמר היתר היא דע"כ לא פליגי אנא אהדורי אטהורין דקודם הקרבת הקרבן אבל אם כבר קרב הקרבן בהא לא פליגי וי"ל דפריך שפיר למאן דאמר היתר היא דנהי לאכילה לית ליה היתר היא ה"מ היכא דאטמו שיריה גופייהו אבל הכא דבשר לא איטמי הוה ליה למיסרי אפי' באכילה כיון דמיקל כולי האי דאית ליה טומאה דגברי ודעולין היתר היא אבל למאן דאמר טומאה דחוייה ניחא דכיון דמחמיר כולי האי בטומאת עולין ולבגדא קודם הקרבה סברא הוא שיש להחמיר בבשר אע"פ שהוא טהור ואפי' לאחר הקרבה:

שנטמא בין בשוגג בין במזיד כו'. הא דלעיל קאמר במזיד לא הורצה והכא קאמר דמרצה אף על המזיד בפרק הקומץ רבה (מנחות דף כה:) מקשה לה הש"ס ואיכא למאן דאמר דמשני טומאתו בשוגג אין במזיד לא זריקתו בין בשוגג בין במזיד ואיכא למאן דאמר דאפילו בשוגג אין מרצה דבע' האשה רבה (יומא דף 5.) מקשה מהאיא דדם שנטמא וזרקו במזיד לא הורצה למ"ד אין ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה והא הכא דמדאורייתא אלעזר מרצה כדתניא (מנחות דף כה:) הנך תרי בריתיתא חדא בטומאה וחדא בזריקה וא"כ איכא למימר דהאיא דם שנטמא במזיד לא הורצה מדאורייתא ומי קאמר וי"ל דאיכא סברא לאלק בדאורייתא בין שוגג למזיד לא בזריקה ולא בטומאה ודוקא בכל עניין ואילוקא דמפלגינן בין שוגג למזיד היינו מדרבנן למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה שנראה לו יותר להחמיר בטומאת במזיד משום דאתחלתא דפסולא היא ועוד דלא נתכוין לעשות מצוה אבל בזריקה בטומאה לא קנסוהו כיון דלאו תחילת פסולא הוא ועוד במצוה קא עסיק ולמר מסתבר ליה להחמיר יותר בזריקה משום דדבר מגונה ביותר הוא להקריב לגבוה דבר שאינו טהור וא"ת א"כ בפרק הקומץ רבה ליטני דהאיא דעל מה הצץ מרצה אייני מדאורייתא והאיא דדם שנטמא אייני מדרבנן וי"ל אם איתא דמדרבנן אין חילוק בין טומאתו לזריקתו דאידי והאידי הוה אמרינן דלא הורצה במזיד וא"כ ההוא דעל מה הצץ מרצה בין בשוגג בין במזיד מדאורייתא דווקא אייני לא הוה ליה למיתני סתמא הכי כיון דבזמן שנטמא הבריתא לא הוה מרצה במזיד[ג] כן פר"י בפרק האשה רבה (יומא דף 5. ד"ה והא): **על הדם ועל הבשר.** בפסחים פ"ק (דף עז:) פי' רש"י דאתיא כרבי יהושע דאמר אם אין בשר אין דם[ד] מיהו חוש"י דאתיא אפי' כר"ל דאמר יש דם אע"פ שאין בשר והא דבעי ליפוי צץ ע"ל דאמר איינו בפרק כילד לוין (שם דף עח.) לאקבעינהו בפיגולו[ה] ולאפקעינהו מידי מעילה[ו]: **אם** עון פיגול הרי בבר נאמר **לא** יחשב. כך היא הגירסא בכל הספרים אנא ברש"י הגיה איפכא על פי הת"כ ובחנם הגיה דהא מסקינן בפרק שני דזבחים (דף כח:) דתרוייהו מקרבי אריכא נפקי[ז] וריישא דקרא דאם האכל יאכל ביום השלישי לא

יג א מיי' פ"ח מהלכות פסולי המוקדשים הל' לד וסמ"ל מהלכות ביאת מקדש הל' ז):

מוסף תוספות

א. הא תרוייהו יחיד וציבור מחד קרא ילפינן דדחו טומאה היכא דקביע להו זמן וכו', ואילו של אהרן בכלל הוא וכו', מהיכן יליף ר' נחמן דחלוק יחיד מציבור לענין טומאה. ר"י הלבן. ב. משמע דחדא מתניתין איירי מדאורייתא וחדא מדרבנן. תוס' יומא 5. ד"ה ומא. ג. דמשמע כיון דקתני סתמא דפסק הלכה אתא לאשמועינן דבין בשוגג בין במזיד מרצה, אפילו מדרבנן. שם. ד. ואקאמר הכא, הני מילי כשיצא בשר חוץ למחיצתו וכו' או שאבד הבשר, אבל סתמא בשר קודם זריקת דם הציץ מרצה עליו להתיר דם לזריקה. רש"י פסחים מז: ד"ה על. אבל להתיר בשר באכילה לא מהני ריצוי ציץ. תוס' יומא שם ד"ה ועל. ה. נפק"מ במה שהציץ מרצה על הבשר, דמשוי ליה כטהור למקביעה בפיגול כאילו קרבו מתירים כהלכתו. תוס' כילד"ש יומא שם. דקי"ל אם יש פסול אחר בקרבן שחישב בו מחשבת פיגול, אינו נקבע בפיגול להתחייב כרת על אכילתו. רש"י פסחים עח. ד"ה למיקבעינהו. ז. כאילו יש לו שעת היתר להכנים. תוס' הרא"ש שם. דבקדשי קדשים זריקתן משוי בבשרן שעת היתר להכנים, ותו לא קדשי ה' מיקרו, ונפקו מידי מעילה. רש"י שם ד"ה ולאפוקי. ז. תרי קראי כתיבי בהאי עניינא, חד קרא אריכא כתיב בפרשת צו, ואם האכל יאכל מבשר זבח השלמים ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה, וחד קרא זוטא בפרשת קדושים, ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה. ו[אמר התם דתרוייהו נפקי מקרא אריכא, ומוקמינן קרא זוטא למילתא אחריתי. ריעב"ש.

מוסף רש"י

ומביאין אחרת תחתיה. וקולרין וטומנין קומה ביום, שלא יאמרו מוהר להקריב מנחה טמאה ואפילו דיחיד (מנחות עב.). **דם שנטמא** וזרקו בשוגג. קסבור אין קרבנות מקבלין טומאה (מנחות כה:). **הורצה.** קרבן לבעלים למלה לין (פסחים מז:) ומותר בשר בלמלה (ביצה נד:). **במזיד לא הורצה.** לחיות בשר קרבן נאכל, דקנסא הוא, שבל בעלים נתכפרו, כדאמרינן ביומא בהשמש רבה (5.) דיין דמדאורייתא מרלי נמי אמוזיד לא אלו רבנן למימר לין זיל לייתי מולין לעזרה (פסחים מז: וכעי"ז זבחים מה:). **על הדם ועל הבשר** ועל החלב שנטמא. אין שנטמא הדם אין שנטמא הבשר אין שנטמא החלב, הלין מרלה, ולא שיהא בשר טמא נאכל, אלין לין מיהר ודומה לא תעשה דוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, אלא לר' יהושע אינטריך דאמר (פסחים עז.) אם אין בשר אין דם, ואקמר הכא הני מילי כשיצא בשר חוץ למחיצתו, שאין לין מרלה על המחיצה, הוא לא שאבד הבשר, אבל שנטמא בשר קודם זריקה דם הציץ מרצה עליו להתיר דם לזריקה (שם מז:). **בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון.** מזיד ולנון אחד הוא, אבל גבי שוגג שייך מזיד וגבי אונס שייך לנון, ושוגג ואונס תרי מילי ניהו (שם:). באונס, שנטמא בעל כרחו, אבל מזיד ולנון חדא מילתא היא, אנא אייתי דתני אונס תני לנון (מנחות כה:). **ונשא אהרן.** לנין כמיב (זבחים כג.). **את עון הקדשים.** פסול הקרבן יכביר וילבה ואינו מכפר על האוכלין אומו טומא דשון הקדשים כמיב ולא עון הכהנים (פסחים מז:). **וכי איזה עון הוא נושא.** איזה פסול הוא מכשיר (פסחים מז:) ואין לומר שיכפר על עון הכהן שהקריב טומא שהרי שון הקדשים נאמר ולא עון המקריבים, הא אינו מרלה אנא להכשיר הקרבן (שמות כח לח). **אם עון פיגול.** בין בשוגג בין במזיד לא יחשב, דכתיב בקדושים תהיו ואם אכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה, ומוקמינן דאמר מן למקומו שנקרא פיגול, דכתיב בקדושים תהיו ואם אכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה, ומוקמינן דאמר מן למקומו, הרי כבר נאמר לא ירצה. בקדושים תהיו כדפרשינן, **ואם** עון נותר. מתשבת נותר, שנחטו על מנת לאוכלו ולאכלו חוץ לזמנו, **הרי כבר נאמר לא יחשב.** ואם אכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי וגו', בפרשת צו את אהרן, ומתרינן בזבחים ובתו"כ במתשבת נאכלת שלא בזמנו ביום השלישי הכתוב מדבר, ומתיב לא יחשב לו, אלמא לא יחשב לו, אלמא לא יחשב לו בזבחים בפ"ב (כח:) אם אינו עון לחוץ לזמנו תנהו עון לחוץ למקומו, הרי כבר נאמר לא ירצה. בקדושים תהיו כדפרשינן, **ואם** עון נותר. מתשבת נותר, שנחטו על מנת לאוכלו ולאכלו חוץ לזמנו, **הרי כבר נאמר לא יחשב.** ואם אכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי וגו', בפרשת צו את אהרן, ומתרינן בזבחים ובתו"כ במתשבת נאכלת שלא בזמנו ביום השלישי הכתוב מדבר, ומתיב לא יחשב לו, אלמא לא יחשב לו בזבחים בפ"ב (כח:) אם אינו עון לחוץ לזמנו תנהו עון לחוץ למקומו, הרי כבר נאמר לא ירצה. בקדושים תהיו ואם אכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה, ומוקמינן דאמר מן למקומו, שנקרא פיגול, דכתיב בקדושים תהיו ואם אכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה, ומוקמינן דאמר מן למקומו, הרי כבר נאמר לא ירצה. בקדושים תהיו כדפרשינן, **ואם** עון נותר. מתשבת נותר, שנחטו על מנת לאוכלו ולאכלו חוץ לזמנו, **הרי כבר נאמר לא יחשב.** ואם אכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי וגו', בפרשת צו את אהרן, ומתרינן בזבחים ובתו"כ במתשבת נאכלת שלא בזמנו ביום השלישי הכתוב מדבר, ומתיב לא יחשב לו, אלמא לא יחשב לו בזבחים בפ"ב (כח:) אם אינו עון לחוץ לזמנו תנהו עון לחוץ למקומו, הרי כבר נאמר לא ירצה. בקדושים תהיו ואם אכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה, ומוקמינן דאמר מן למקומו, שנקרא פיגול, דכתיב בקדושים תהיו ואם אכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה, ומוקמינן דאמר מן למקומו, הרי כבר נאמר לא ירצה. בקדושים תהיו כדפרשינן, **ואם** עון נותר. מתשבת נותר, שנחטו על מנת לאוכלו ולאכלו חוץ לזמנו, **הרי כבר נאמר לא יחשב.** ואם אכל יאכל

מסורת הש"ס

(ה) מנחות עב., ב) ס"ח אם יש שם אחרת אומ' לו הביא [אמנם בתוס' מנחות פ"ג איתא כמו שהיא בפנים], ג) [תוספת' מנחות פ"ג ה"מ], ד) פסחים מז: יומא 5. גיטין נד. זבחים מה. מנחות כה., ה) פסחים פ: [מנחות כה:], ו) זבחים כג. [פסחים מז: מנחות כה.], ז) [במדבר טו:],

תורה אור השלם

1. וְהָיָה עַל מֵצַח אַהֲרֹן וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכֹל מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְיָ׃
שמות כח לח
2. וְאִם הָאֹכֵל יֵאָכֵל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פִּגּוּל הוּא לֹא יֵרָצֶה׃ ויקרא יט ז
3. וְאִם הָאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יַחְשֹׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא׃
ויקרא ז יח

גליון הש"ס

גמ' מודינא היכא דאיכא שיריים. עיין מנחות טו ע"ח תוס' ד"ה ר"י:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואם כו' אין שם אנא: (ב) שם ד"ה מאי וכו' ואיליס וכבשים דחג: (ג) שם ד"ה פר וכו' דעולה היא: (ד) שם ד"ה בכבש כו' את העומר בכש וגו' והאי מנחת: (ה) שם ד"ה כיון בלבור ומיהו שמעינן מינה נאו היתר הוא ומה בין יחיד לבור שהיחיד אין טומאת הגוף נדחה אנאו שאין הצץ מרצה על טומאת הגוף ואל בבור נדחית טומאת הגוף אנאנו ונא על ידי לין. מיהו שמעינן מינה מדבעי טומאת בשר ועולין (ה) בבור לין (מרבה) לרבוי שמע מינה טומאת הגוף

תוס' ישנים

[היה מקריב מנחת העומר בו'. בריש"א היא בתוספתא דמנחות [פ"ג] תני בהדא דבמסון בתמנחת כבשים. ומאמ' תנמוד שלנו סוכר דלא מיתני בהדי הדדי. והתם נבי שתי הלחם ולחם הפנים ומנחת הכהנים וכהן משיח ובזיכי לבונה לא תני התם ומביאין אחרת תחתיה, אנא הוי פקח ושתוק, והטעם מפני שאפשיה הלחם והבך לא דמי שבת ויו"ט כמו אנו, ולכך ישתוק). **פר דע"ז.** ואע"ג דאמרינן בפרק הוליאו לו [ג, ח] דדחיית טומאה תוליה בקבועות זמן ולא בגיכור ויחיד, מ"מ בשאין אחרת אנא היא אומרים לו הוי פיקח ושתוק מפני שאינין מרלה. ובאילו של אהרן דבפסוק אע"ג דקבוע לו זמן, מ"מ אם אהדורי מהדרינן אטהרה דשל יחיד הוא. [ת"ש על מה הצץ מרצה. בפסחים בפ' כילד לוין [ב, ב] ובמנחות פ' שני [בה, ב] רמי הגך בריתתא אהדדי ומשני לה. ופליגי אמוראי דאיכא דמוקי קמא דזריקה בין בשוגג בין במזיד אולה, וטומאתו בשוגג אולה במזיד לא אולה, ואיכא למאן דאמרינן אינה. ומתמה דהא דמתלק איפכא. ומתמה דהא דאמרינן בהאשה רבה [יומא ה, ח] והא הכא דמדאורייתא אלעזר מרלה ציץ דתנן על מה הצץ מרלה על הדם כו', ואמור רבנן דבמזיד לא אולה, והיכי מרמי לה אהדדי, והא הך בריתא בטומאה ואידך בזריקה. ואומר רבינו חננאל דפסיקא ליה דמדאורייתא אין חילוק בין זריקה שוגג למזיד לטומאה שוגג ומזיד, אבל רבנן גזרו במזיד בטומאה ענין שנראה לבם למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה). [**אם** עון **פיגול הרי בבר נאמר לא ירצה ואם עון נותר הרי בבר נאמר לא יחשב.** אומר בקונטרס דה"ג לה [כתוספ'] בפ"ק דאיסורי הגיעו מון [לזמנו] (למקומו) (ה)כמוב בקבא ומוא בקדושים תהיו, ואיסורא רבה מון [לזמנו] בקבא אריכא בפרשת אריכא בלו אם אהרן. ורבינו שלמה אגב ריחטא לא שיין בה דהא מסקינן בפ' שני דזבחים [כח, ב] דטולהו מקרא אריכא בלו אם אהרן. ומתמלה דלה התלמוד לדרוש כמו שפירש רבינו שלמה אבל לא קאי אכי. מ"ר].

לא ירלה בחוץ לזמנו וסיפיה דפיגול יהיה זה חוץ למקומו א"כ גרסת הספר נכונה ומת"כ אין ראייה לכמה בריימות נשנו שם לפי מה דס"ד מעיקרא ואיכא למימר דהסיגא נשנית לפי הטעות דהוה ס"ד מעיקרא בפ"ג דזבחים דמתרי קראי נפקי חוץ למקומו מקרא זוטא דפרשת קדושים וחוץ לזמנו מקרא אריכא דפרשת לו ועוד קשה על פרש"י אמאי קרי לחוץ למקומו פיגול ולחוץ לזמנו נותר דבכל הש"ס חוץ לזמנו קרי פיגול בשלמא לפי' ר"ת משום דחוץ למקומו נפקא לן מדכתיב פיגול יהיה בקרא אריכא להכי קרי ליה פיגול ולכל הפי' קשה אמאי מדכר בברייתא פיגול בריש"ל והא חוץ לזמנו כתב בריש"ל ופ"ל לפי שהוא קל יותר מחוץ לזמנו דחוץ למקומו אין בו כרת ועוד דהותר מכללו בגמרא הוה מהדר בריש"ל לאוקמא ביה רלוי ליה לפי טפי מבחוץ לזמנו דחמיר ובתר דלא מיתוקמא ליה ביה מהדר לאוקמא בחוץ לזמנו ופרש"י בפ"ק דפסחים (דף מז:) אית דמפרשי פיגול חוץ לזמנו כמו פיגול שבכל הש"ס שהוא חוץ לזמנו אם עון פיגול הרי כבר נאמר לא יחשב ואם עון נותר נותר ממש ולא נהירא דהיכי קאמר הרי כבר נאמר לא ירלה אי לא ירלה הזבח קאמר וכי לאחר שהוכשר יחזור ויפסול ואי האוכלו קאמר וכי אין כפרה לחייבי כריתות ועוד תיפוק ליה מעון הקדשים ולא עון [ג] האוכלין ומורי ה"ר יהודה ממץ זצ"ל אמר לי מפי ה"ר ווים מאפר"ק זצ"ל אם עון נותר נותר ממש ומה שהקשה רש"י אחר שהוכשר יחזור ויפסל דילמא אתיא כר"ע דאמר בפ"ג דזבחים (דף כט.) לר' אליעזר הא מצינו לזב וזבה וטומרת יום שהן בחזקת טהרה וכיון שראו שתרו אף אתה אל תתמה ע"ז אחר שהוכשר יחזור ויפסול ואע"ג דר"א אהדר ליה התם הרי הוא אומר המקריב בהקרבה הוא נפסל ואינו נפסל בשליחי ולכאורה משמע דר"ע קיבלה דאין הזבח נפסל והכא דריש ליה מלא ירלה שהזבח נפסל אם נותר ממנו י"ל דה"ק אם עון נותר וימא דאית ביה עון בזבח וידרוש לקרא כר"ע באוכל מזבחו ביום השליחי הכתוב מדבר וסברא הוא לאוקמא לקרא בהכי לפי שהוא איסור קל שאירע לאחר שהוכשר ולהכי אימא דהאין מרלה עליו אלא איסורים הא כבר נאמר לא ירלה הא אין נושא אלא עון טומאה ומהשתא נית לן לאוקמא קרא דואם האכל יאכל ביום השליחי באוכל מזבחו ביום השליחי דהא דהוה ס"ד לאוקמא הכי הייגו כי היכי דתיתוקם ביה קרא דלרוי ליך משום דמיסתבר טפי משום דאירע לאחר שהוכשר והייגו לריכין לומר דקרא דהמקריב הוה דריש ליה לדרשא אחריתא כדדרים ליה בפ"ג דזבחים (דף יג.) לומר לך זריקה בכלל היתה ולמה יצאה להקיש אליה ולומר לך מה זריקה מיוחדת שהיא עבודה המעכבת כפרה ומחשבה פוסלת בה אף כל [כו'] לאפוקי שפיכת שיריים והקטרת אימורין אבל כיון דאפי' אי הוה מוקמי' לקרא באוכל מזבחו ביום השליחי אפ"ה לא היה מרלה אליך עליו שהרי כתוב בו לא ירלה והשתא לא דחקינן בחנם לאוקמא ביה קרא אלא דרשינן מהמקריב בהקרבה הוא נפסל ואין נפסל בשליחי: **הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה וכו'.** תימה לר"ת מאי איצטריך למיתלי טעמא שהותרה מכללה תיפוק ליה משום דאי אפשר לאוקמא קרא בפיגול ונותר בעלמא וכן משמע בהקומץ רבה (מנחות דף כה.) דפריך ואימא עון שמאל שהותר מכללו דיוה"כ[א] ומשני אמר קרא עון שהיה בו ודחיתיו[ב] והיינו על כרחך מלרלון להם דאי לאו הכי מנא ליה דבדיחוי מיירי קרא והכי הוה ליה לשנויי אמר קרא עון שהוא עון בכל מקום לאפוקי שמאל שאינו עון ביוה"כ [והא דלא נקט מלרלון] י"ל משום דלא משמע למעוטי שמאל שהרי מרולה הוא אלא מעון נמי קדשים וה"ק עון שהוא לרלון שהוא מרולה וטובא פריך התם ולא פריך אלא מהכך דהותרו מכללן ומ"א א"כ פיגול ונותר היכי ס"ד לאוקומי קרא בגוייהו אי לאו דכתיב לא יחשב ולא ירלה תיפוק ליה דלא הותרו מכללו ואור"ת פיגול[ג] הותר מכללן בגמרא שאין פסול מקום בגמרא[ד] ונותר כדי נסכים[ה] אי נמי הותר בראשו של מזבח[ו] אבל קשה למ"ד ליכא מועלת בראשו של מזבח בפרק המזבח מקדש (זבחים דף פז.) מאי איכא למימר ועוד מחשבת נותר לא הותרה ואומר ריב"א דהותרה במנחת כהנים ובמנחת כהן משוח ובכל דבר שאין לו מתירין דאין חייבין עליו משום פיגול כדתנן בפ' ב"ש (שם דף מג.) ואפי' פסול נמי ליכא מדקאמר התם בפ"ק דזבחים (דף יד.) לר"ש דאמר כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים[ז] אין חייבין עליו משום פיגול ואמרי' התם מודה ר"ש לפסול מק"ו משלא לשמן הכשר בשלמים ופסול בחטאת חוץ לזמנו הפסול בשלמים אינו דין שיפסול בחטאת[ח] ובדבר שאין לו מתירין ליכא ק"ו דהא אלא לשמן כשר במנחת כהנים ובכל דבר שאין לו מתירין ומ"ת חוץ למקומן שהותר בגמרא הא לא מיקרי הותר מכללו דבעינן עון דלפני ה' כדמשני התם כי פריך ואימא עון יוצא שהותר בגמרא ומשני עון דלפני ה' יש לומר יוצא לאו עון דלפני ה' הוא דפסולו אירע בחוץ אבל מחשבת חוץ למקומו פסולו אירע בפנים שעומד בפנים ומחשב לחוץ ואין לומר דגמרא לא מיקרי הותר מכללו כיון דהכשירו בכך כדמשני התם גבי שמאל דלא דמי דשמאל כיון דהכשירו בפנים בשמאל קרי ליה הכשירו בכך אבל חוץ למקומו כיון בדפנים לא אשכחן ליה הכשירו לא חשיב הכשירו בכך מה שהותר בגמרא ויא"מ דפיגול ונותר אע"ג דלא הותרו מכללן הוה מוקמינן קרא דריצוי ליך בגוייהו אי לא יחשב ולא ירלה משום דכתיב בהו עון[ט] ובליך כתב עון וגמרינן עון עון מליך ואי משום דכתיב לרלון להם דמשמע דלא מתוקם אלא במידי דהותר מכללו כדפי' איכא למימר דהוו מוקמי לרלון לדרשא אחריתי כדדרים בפ' הבא על יבמתו (יבמות דף ס:) לרלון להם ולא לפורענות ובפ' הקומץ רבה (מנחות דף כה. ד"ה ואימא) כתבתי אמאי לא מוקמינן לקרא לעון גבילה וטריפה שהותר מכללו במליקה[י] או בעון גילה שהותר מכללו באיברים ופדרים או בעון אותו ואת בנו שהותר מכללו בעופות או עון מחוסר זמן[יא] שהותר בעופות וע"ש:

מכלל דר"ש סבר טומאה דחויה היא בצבור. לא ידענא מאי רמייה מייתי ר"ש מיהו"כ דאפי' כשאינו על מצאו אין מרלה אלא בטומאה כיון דקרבן צבור הוא דאתא בטומאה מידי דהוה אטומאת גברא דלא מרלי ליך עלה ודמיא טומאה וי"ל דה"ק ר"ש כהן גדול ביוה"כ יוכיח דאי אפי' אם יש אחרת שהוהה אין אומר לו הבא אחרת תחתיה וע"כ היינו משום דאפי' אין עודהו מרלה וכיון דאיכא תרתי רלוי ליך וקרבן צבור לא מייתי אחריתי דאי אין עודהו על מצאו אינו מרלה ליתא ליה הבא אחרת תחתיה כיון דטומאה דחויה היא וא"ת והאמר לעיל גבי היה מקריב מנחת פרים מאי לאו דחג אלמא למ"ד טומאה דחויה היא אומר לו הבא אחרת תחתיה אפי' בקרבן צבור גמור י"ל דההוא תנא דלעיל סבר כר"י בהא דאין עודהו על מצאו אינו מרלה וכגון שאינו על מצאו אי נמי בנשבר הליף ואליבא דכולי עלמא: ומה

הא אינו נושא וכו'. הא לשון מעתה הוא מעתה אי אתה מוצא שיהא נושא אלא עון קרבן טומאה ומאי שנא דשדינן ליה לקולא הואיל ומצינו בה קל אחר שהותרה לצבור מכלל איסור שביחיד הלכך שדי ביה נמי לקולא שיהא הליף מרלה אותה בקרבן יחיד. קתני מיהא שהותרה בצבור אלמא היתר היא בצבור: **בין שישנו הליף על מצאו.** של כהן גדול כשאירעה טומאה על הקרבן: **יוה"כ.** אינו על מצאו בשעת עבודת היום הפנימית שאינו נכנס לפנים בבגדי זהב: **שטומאה הותרה לו.** שכולו קרבן צבור ואינו לריך לרלויי ליך: **מכלל דר"ש סבר דחויה היא.** ולין דאמר עלה והיינו תנאי: **אמר אביי הו.** מילתא באפי נפשיה היא לפרושי פלוגתייהו: **בפיכפא.** יתד: **על מצח ונשא.** והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים (שמות כח):

אמר

א) אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור וקשיא לרב ששת תנאי היא **ב)** דתניא ציץ בין שישנו על מצחו בין שאינו על מצחו מרצה דברי רבי שמעון ר' יהודה אומר **ג)** עודהו על מצחו מרצה אין עודהו על מצחו אינו מרצה אמר לו ר"ש כהן גדול ביוה"כ יוכיח שאין עודהו על מצחו ומרצה אמר לו ר' יהודה הנח לכהן גדול ביוה"כ שטומאה הותרה לו בציבור מכלל דר"ש סבר טומאה דחויה היא בציבור אמר אביי בנשבר הציץ דב"ע לא פליגי דלא מרצה כי פליגי דתלי בסיכתא רבי יהודה סבר **ד)** על מצח ונשא ורבי שמעון סבר **ה)** תמיד לרצון לפני ה' מאי תמיד אילימא תמיד על מצחו מי משכחת לה מי לא בעי מיעל לבית הכסא ומי לא בעי מינם אלא תמיד מרצה הוא ולרבי יהודה נמי הא כתיב תמיד ההוא תמיד שלא יסיח דעתו ממנו כדרבה בר רב הונא **ו)** דאמר רבה בר רב הונא **ז)** חייב אדם למשמש בתפיליו בכל שעה ושעה ק"ו מציץ ומה

ח) מהכדרין יב: פסחים עז., **ט)** שבת יב. מנחות לו:, **י)** בס"י המקדשין,

תורה אור השלם

1. וְהָיָה עַל מִצַּח אַהֲרֹן וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְיָ׃ שמות כח לח

מוסף רש"י

הא אינו נושא. כמו הרי, כלומר הרי יש לך להבין על כמה שאין לך עון הקדשים שיוכל לין לרלות עליו אלא עון טומאה, ומאי שנא טומאה מפסול יוצא ושאר הפסולים, שהותרה מכללה בצבור. דנמיתא מפני קרבן לבור, דכתיב במועדו ופסולו בשבת ופסולו בטומאה, וכיון דהיקלתה אצלה לכך, היקלתה אף בימיל שלא הותרה אצלו לכתחילה בלא לין יולא הלין עליה (פסחים עז:) הואיל ומלינו לה היתר אחר שהותרה מכללה בלבור לכתחילה, הלכך יחיד שלא הותרה אצלו יבא הלין ויולא בדיעבד (זבחים כב:). **בין שישנו על מצחו.** על מצח כהן גדול בשעת טומאה (סנהדרין יב:) בשעה שאירעה טומאה בקרבנות (פסחים עז.). **כהן גדול ביוה"כ יוכיח.** בשעת עבודת פנים (פסחים שם) בבגדו לפני ולפנים ביום הכפורים יוכיח שאינו נוגע בבגדי זהב ואם אירעה טומאה בקדשים מבלה הלין (סנהדרין שם) דהא אין נכנס שם בבגדי זהב כדאמרינן בר"ה (כו.) דאין קטיגור נעשה סניגור (פסחים שם). **ומרצה.** אם נגע בטומאה, דהא ק"ל כל קרבנות הליבור הקבוע להן זמן דוחין את הטומאה, ור"ש אית ליה טומאה דחויה היא בליבור ואי לאו משום דלין מרלה לטומאה לא הוי מתכשרא (פסחים שם). **הנח לכהן גדול ביוה"כ.** שבולו עבודת ליבור הוא וטומאה הותרה בקרבן ליבור מטהרה גמורה ואין לריך לין לרלות (סנהדרין שם) ואין קרבן ליבור לריך הילוי הלין אלא קרבן יחיד (פסחים שם).

מוסף תוספות

א. נטל את המחתה בימינו ראת הכף בשמאלו. רש"י מנחות כה. ד"ה ביום. **ב.** לאפוקי שמאל [ביוה"כ] דאין בה שום עון, דהכי הוא הכשר מצותו. שם ד"ה לאפוקי. **ג.** חוץ למקומו. תוס' פסחים נח: ד"ה הא. **ד.** [ו]לא שייך שם מחשבת חוץ למקומו. תוס' זבחים כג: ד"ה הא. **ה.** ואגב פיגול נקט נותר הואיל ואשכח ביה קרא אף על גב דלא צריך. תוס' מנחות כה. ד"ה הא. **ו.** דאיכא למאן דאמר אין

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ד מהל' פיפח המקדש הל' ז ופ"ח מהלכות פסולי מוקדשין הל' לד ופי"ח הלכה יט: **טו ב** מיי' פ"ד מהלכות ביאת מקדש הל' ח: **טז** ג מיי' פ"ד מהל' תפילין הלכה יד סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' כח סעיף ג:

תוס' ישנים

[**הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור.** ומלינלרך לטעמא דהותרה אע"פ שאין (להכשירו) [להעמידו] לא בפיגול ולא בנותר, משום דנ[כ]הליל מוכח בהקומץ רבה (מנחות כה. ב) שאין להעמידו) ריעיי הלין אלא בהותר מכללו, דקאמר ואימא עון שמאל שהותר מכללו [ביום הכפורים], ומשני דהכשרו בהכי ואין זה הותר מכללו, ופי' שם ר"ת הטעם משום דכתיב נלרון להם לפני ה' דבעינן שלא יולא לין אלא אם יולא מקום אחר. ולפלוריכו הכא קראי לעמעו פיגול ונותר משום דפיגול הותר מכללו אבל במה, דיוצא כשר בגמה דאין זה הכשירו בהכי כמו שמאל דלעיל, והוי שפיר הותר מכללו. והכי פריך מי' החם אלא אימא עון יוצא שהותר מכללו בגמה לא ממעט ליה אלא מלפני ה', למעוטי פסול יוצא שבא מחוץ, פי' שאין בו עבודה הכשרים בחוצה מועד. אי נמי י"ל דפיגול הותר מכללו אבל הקומץ וקטרת ומנחת הכהנים דלא שייך בהו פיגול לפי שאין להם תמירין כדתנן בהליל בפ"ב דמעילה (ג, ח). ונותר ולפיגו עון עון מרליו ליך. אי נמי נותר נמי הותר מכללו בראשו של מזבח, ולהכי איצטריכו הכא קראי למעוטיהו. ר"מ]. **אלא תמיד מרצה הוא.** וקשה לר"ת מהא דקידושין פרק האומר [סו, א] גבי יאלי המלך הקם להם בגיך שבין עניך אלמא [אפילו] בשעת עבודה היה לובשו. ותירלן דשאני ליך דכתיב ביה תמיד וע"כ בכל שעה היה על מלחו, ואע"ג דמסקינא ליה לקמן בפרק בא לו [מה, ב] בבגדי כ[ו] ובתמיד [כז, ב] בבגדי כהונה אי ניתנו ליהנות בהן ובליך יש הנאה שהוא עליו, מ"מ מדכתיב תמיד הותר בכל שעה. מ"ר. אבל קלא קשה, א"כ מה שואל הכא תמיד למאי אתא, הא להא איצטריך כדפריש. וי"ל לדרבי יהודה לא היה יכול להעמידו דאתיכו בכל שעה דהא אפילו בשאר בגדי כהונה נמי מסקינא ליה דשמא ניתנו ליהנות בהן, ומבל מקום אמעינן שפיר מתמיד דאתכן בל שעה אפילו אם הבאר אסורין, ולר"ש נמי דתמיד משמע בל שעה מ"מ מוקמינן ליה מרליו. מ"ר.

מסורת הש"ס

ל) פסחים עז: **מ)** מנחות לו:, **נ)** בס"י המקדשין,

לינה מועלת בראשו של מזבח. תוס' זבחים שם. **ז.** בל קרבן שאין מתן דמו על מזבח החיצון, לאפוקי חטאות הפנימיות. רש"י זבחים יד. ד"ה בל שאינו. **ח.** משמע דאי לאו ק"ו הו"א דאפי' פסולא ליבא. תוס' שם. **ט.** בדכתיב והנפש האוכלת ממנו עונה תשא. ריטב"א. **י.** ובטריפה לא בתיב לא ירצה. תוס' מנחות שם ד"ה ואימא. מליקה טריפה היא לבתחילה, דחוהך שדרה ומפרקת. רש"י מנחות ו. ד"ה מליקה. **יא.** בגון תוך ח'. תוס' שם.

אחד זה ואחד זה. דיומ"כ ופרה: **שלישי ושביעי.** לפרישמו: **לכן השורף כו'.** לקמיה מפרש טעמיה: **דרבי מאיר סבר דחויה היא בציבור.** ובעינן טהרה מעלייתא והזאה בזמנה וכל יומא איכא לספוקי שמא היום זה שלישי הוא לטעותא בשלשה לראשונים ובשלשה האחרונים כל יומא ויומא איכא לספוקי מספיקא שהוא שביעי: **ור' יוסי סבר היתר היא בציבור.** דלא מחמרי בה אלא למעלה בעלמא דילפינן ממלואים (ג): **הזאה בלא זמנה לי.** בתורת שלישי ושביעי: **טבילה בזמנה מצוה.** דכתי' [במדבר יט] וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ בא"ש זה אלא ללמד על הטבילה שתהא ביום השביעי והזאה נמי מקשינן לטבילה להיות מצוה בזמנה הלכך כל יומא מזין עליה שמא היום זמנה: **לא אמרינן טבילה בזמנה מצוה.** והאי וחטאו דרשינן ליה במסכת קדושין בפ"ג (דף סב.): **לא יחרץ.** שלא ימחקנו ולאזהרה למוחק את השם ואבדתם את שמם (דברים יב) וסמיך ליה לא תעשון כן וגו': **טבילה של מצוה.** טבילת טהרה שהטבילה הכתוב עליו: **כורך עליו גמי.** להגין עליו (ג) חוזק שתוף המים: **וקיימא לן.** במסכת שבת (דף קכ:) דבטבילה בזמנה מצוה פליגי ר' יוסי סבר מצוה הלכך ללמוד לא משכח גמי ושהה טבילתו ליום אחר: **לא מקשינן.** הזאה בזמנה לאו מצוה היא וכי כתיב שלישי ושביעי (ד) שלא יקדיש ושהה בין הזאה להזאה ארבעה ימים אבל אם השהה הזאתו לזמן מרובה אינ לן בה: שזה

ומה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת תורה [1] על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בהן אזכרות הרבה על אחת כמה וכמה ולר"ש דאמר תמיד מרצה והא כתיב על (ה) מצחו ונשא ההוא לקבוע לו מקום הוא דאתא ורבי יהודה לקבוע לו מקום מנא ליה נפקא ליה מעל מצחו ור"ש נמי תיפוק ליה מעל מצחו אין ה"נ אלא על מצחו ונשא מאי עביד ליה אמר לך ראוי למצח מרצה שאינו ראוי למצח אינו מרצה לאפוקי נשבר הציץ דלא מרצה ולר' יהודה נשבר הציץ מנא ליה נפקא ליה ממצח מצחו ור"ש מצח מצחו לא משמע ליה נימא הני תנאי כהני תנאי דתניא[6] אחד זה ואחד זה מזין עליו כל שבעה מכל חטאות שהיו שם דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר אין מזין עליו אלא שלישי ושביעי בלבד ר' חנינא סגן הכהנים אומר [א]כהן השורף את הפרה מזין עליו כל שבעה כה"ג ביום"כ [ב]אין מזין עליו אלא שלישי ושביעי מאי לאו בהא קא מיפלגי ר"מ סבר טומאה דחויה היא בציבור ור' יוסי סבר טומאה [ג]היתר היא בציבור ותסברא אי סבר רבי יוסי היתר היא בציבור הזאה כלל למה לי אלא דכולי עלמא הני תנאי סברי טומאה דחויה היא בציבור והכא בהא קמיפלגי ר"מ סבר אמרינן טבילה בזמנה מצוה ורבי יוסי [ג]לא אמרינן טבילה בזמנה מצוה וסבר רבי יוסי לא אמרינן טבילה בזמנה מצוה והתניא[ד] הרי שהיה שם כתוב על בשרו הרי זה לא ירחץ ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטנופת [ה]נזדמנה לו טבילה של מצוה כורך עליו גמי וטובל רבי יוסי אומר יורד וטובל כדרכו ובלבד שלא ישפשף וקיימא לן דבטבילה בזמנה מצוה קא מיפלגי דתנא קמא סבר לא אמרינן טבילה בזמנה מצוה ורבי יוסי סבר אמרינן טבילה בזמנה מצוה אלא דכולי עלמא להני תנאי אמרינן טבילה בזמנה מצוה והכא בהא קמיפלגי רבי מאיר סבר מקשינן הזאה לטבילה ור' יוסי סבר לא מקשינן הזאה לטבילה ורבי חנינא סגן הכהנים אי מקיש הזאה לטבילה אפילו כהן ביום"כ נמי אי לא מקיש הזאה לטבילה אפי' כהן השורף את הפרה נמי לא לעולם לא מקיש וכהן השורף את הפרה מעלה בעלמא כמאן אזלא הא דתנו רבנן אין בין כהן השורף את הפרה לכהן גדול ביום הכפורים אלא שזה

ומה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת. תימה לי ליפרך מה לציץ שכן הסם הוא בגלוי תאמר בתפילין שהן מחופין עור ואין לתרץ הש"נ כתיב שדי בתפילין בקמטין מדא דאין זה כתב גמור לדזקא ש"ין של תפילין הלכה למשה מסיני אבל ד' י' לא ועוד בציץ איכא סם המיוחד בן ד' אותיות דחמיר טפי וצ"ל דאינו ק"ו גמור דאורייתא אלא מדרבנן וה"ק נהי נמי דאיכא חומרא טפי בציץ כדמפרש מ"מ כיון דאיכא בתפילין לד תשיבות זה טפי שיש בהן אזכרות הרבה סברא הוא שמן הדין יש לחכמים לתקן למשמש בהן כל שעה: **ורבי יוסי סבר טומאה היתר היא בציבור.** תימה לי א"כ גבי פרה אמאי קאי בג' ובשביעי הא לאו קרבן ציבור היא לדחות שבת וטומאה וצ"ל דכיון דטבול יום כשר בפרה דכתיב (במדבר יט) והזה הטהור דאמרת טהור כל דהו אם כן מהתם נמי נכשיר כהן השורף הפרה בלא הזאה כלל כיון דלא ברור לן דבעמא והוא הדין לאפילו שלישי ושביעי לא בעי אלא מעלה בעלמא:

אי סבר רבי יוסי טומאה היתר היא בציבור הזאה כלל למה לי. גבי יומ"כ תימה לי ליפתרינ הזאה משום אילו של אהרן הקרב ביומ"כ דכיון דיחיד הוא מהדרינן אטהרה וצ"ל דהנ"מ היכא דעבמא בידו טומאה ולאיש כלעיל (ה) אבל בחשבת בעלמא כי הכא ולאי לאמן דמיקל ואמר היתר היא בציבור לא הוה מצרכי מידי אפילו בדיחיד כגון אילו של אהרן כיון דחשיב כקרבן ציבור לדחות שבת וטומאה:

וסבר רבי יוסי לא אמרינן טבילה בזמנה מצוה כו'. לא הוה מלי לשנויי ההיא דלעיל רבי יוסי בר' יהודה היא דסבירא ליה בפרק המפלת (נדה דף כט.). לאו מצוה היא וכה"ג משני לקמן שילהי מכילתין (דף פח. וש"ס) וצ"ל דכיון דפליג בהדיה ר"מ שמע מינה דרבי יוסי בר חלפתא הוא שהיה חבירו בר פלוגתיה:

דכולי עלמא להני תנאי אמרינן טבילה בזמנה מצוה. ר"ת פסק דטבילה בזמנה לאו מצוה היא אע"ג דאמר בפרק המפלת (נדה דף נ. וש"ס) שמע מינה תלת שמע מינה טבילה בזמנה מצוה אין הלכה כן אלא כרבי יוסי בר' יהודה דאמר התם דיה טבילה בחמרונה[א] שהרי מעשים בכל יום שאין לך טובלת בזמנה טבילה של נדה ושל זבה ושל שומרת יום[ב] ובפרק בתרא דנדה (דף סז: וש"ס) אמרינן מכדי האידנא כולהו פסק זבות שויהו רבנן[ג] ליטבלינהו ביממא דשבעה[ד] משמע שלא היו טובלות ביום בשום פעם וה"א דפרק המפלת (שם דף נ. וש"ס) דסברי טבילה בזמנה מצוה[ה] ולאו דאייה היא מדסברי ב"ש וב"ה הכי שיהא הלכה כן דוחלי ר' יוסי בר' יהודה לא פליג עלייהו אלא ס"ל לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה א"כ מלי למימר דהלכתא כר' יוסי בר' יהודה ומה שעשה רבינו אליהו חזקן זכרונו לברכה באזהרות שלו טבילה בזמנה ועל ארבע גדילים יתד על אזניך תכסה הגדולים מנהגן היה שלא היה מקפיד לכתוב בהלכתן כמו שיסד על פתם נסקליס דנתם ונתחייב תסקלוהו ויאמר המלך תלוהו והיינו כר"א דפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) כל הנסקלין נתלין ולא כרבנן דאמרי אין נתלה אלא מגדף ועובד עבודת כוכבים ומהא דאמר בשמעתא דכולי עלמא אמרינן טבילה בזמנה מצוה אין להביא ראיה דלא הוה מלי למימר איפכא דכולי עלמא לא אמרינן טבילה בזמנה מצוה דא"כ מאי טעמא דר"מ ועוד ר' יוסי נמי על כרחך סבר טבילה בזמנה מצוה כדשמעינן ליה גבי מי שהיה שם כתוב על בשרו:

מקשינן הזאה לטבילה. תימה אמאי פסיק להו טפי דטבילה בזמנה מצוה מהזאה יש לומר משום דכתיב (במדבר יט) והזה הטהור על הטמא ואחטאו ביום השלישי וביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב ועל כרחך הא דהדר כתיב ואחטאו ביום השביעי לאו משום הזאה כתיב דהא כתיב כבר ואי משום לאשמועינן הזאה בזמנה מצוה ליהדר נמי הזאה דג' כדהדר הזאה דשביעי אלא על כרחך משום דרחץ אילטריך לאשמועינן דתכף להזאה טבילה ושמע מינה דטבילה בזמנה מצוה ולמאן דלית ליה טבילה בזמנה מצוה איכא למימר דדרים לאמי קרא כדקא דרים ליה בפרק האומר בקידושין (דף סב. וש"ס) דקאמר ואחטאו ביום השביעי למה לי אילטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי לקדשים אבל בתרומה בחד נמי סגי קא משמע לן והא

[דקתני] נמי טובלין מקמי מזין משמע דבטבילת חוב מיירי, ובמגילה הארוך הרבה. ולכן הגיה בשם ריב"א דאפילו הארוך הרבה דפרישה דטומאת מת לרב תחליפא דלעיל בשבילו. ועוד דר"י משמע דקאמר אפילו מדאורייתא מדקאמר שלישי ושביעי משמע בתורת שלישי ושביעי, ולשון הקונטרס משיעני גם כאן [ד"ה זאהה] וגם למעלה [ו, ב ד"ה הוהרה], ודוק ותשכח. ר"ל משה. **לא** ירחץ. בפרק כל כתבי [שבת קכ, ב] מסקינן דטעמא משום דאסור לעמוד בפני השם ערום, אבל משום לא תעשון גרמא, ולא בפירוש הקונטרס [ד"ה לא יחרץ]. **ורבי יוסי סבר לא** מקשינן הזאה לטבילה. ומאחר שלא הזה גם טבילה לא יעשה אלא ביום הזאה

ח) בדברי רבא אינו מפורש שם דלא יש שמא יפיח. וע"ש בתו' וע' בש"י ואולי ל"ל כאן אי שמא יפיח ומקשי בין לרבא ובין לאביי ועי'. ולשני התירוצים א"ש גם שמא יפיח כי אין לך היסח הדעת גדול מאם אין גופו נקי.

מסורת הש"ס

א) לעיל ד. פסחים עח. פרה פ"ג מ"ח ע"ש, ב) בכ"ר ותורה וכן לקמן, ג) לקמן פח. שבת קכ: [מס' סופרים פ"כ הלכה יב], ד) [במדבר יט], ה) [דף ז.].

תורה אור השלם

1. וְהָיָה עַל מֵצַח אַהֲרֹן וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְיָ׃
שמות כח לח

הגהות הב"ח

(א) גמרא על מצח ונשא: (ב) רש"י ד"ה וכי יוסי כו' דילפינן ממילואים. נ"ב לעיל תחלת דף ד: (ג) שם ד"ה כורך להגין עליו מפני מחוק:

מוסף תוספות

א. שאין מזקיקין אותה אלא לטבילה המועלת לתשמיש. מאירי נדה כט: ב. שכל טבילות שנשותינו טובלות היינו טבילה שלא בזמנה, דהן סופרות ז' נקיים מספק שהן זבות. תוס' ביצה יח: ד"ה כל. ג. שאפילו נדה סופרת ז' נקיים, דהחמירו על עצמן. רש"י נדה סז: ד"ה ספק. ד. מה"מ אם נדה היא הרי יום טבילתה יותר מז' לראייתה, ואם זבה היא טובלת זבה ביום. שם ד"ה ליטבלה. ה. ודר' יוסי ב"ר יהודה לגבייהו יחידאה הוא ולא קי"ל כותיה. רשב"ם נדה ג.

תוס' ישנים

תפילין שיש בהן אזכרות הרבה. וה"מ דמה לי טעמא בשבת פרק במה טומנין [מט, א] ה) מיפוק ליה משום היסח הדעת דהכא. וי"ל דהיינו נמי טעמא דהיסח הדעת דהכא. אי נמי אומר הכי"ר אלחנן דטעמא דהיסח הדעת לא שייך אלא כשהוא מיעוט. **נשבר הציץ מנא ליה.** וה"מ מהאי דשבת גופיה דעל מלמוד ונשף. וי"ל דהכי קאמר נשבר הציץ מנא ליה, דמעיקרא הוה ליה לאוקמא קרא אנשבר ולא לאיצו על מצחו אלא מלבה. **ותסברא אי ר"י סבר הותרה היא בציבור הזאה בלא למה לי.** וה"מ דלמא משום אילו של אהרן בלעל [ז, א]. וי"ל דמעלה של הזאה אין לנו לעשות בציבו קרבן יחיד. דבינו תאר"ה. וע"ז קשה לי כמו שעשו מעלת פרישה בשביל אילו של אהרן, ה"ב גם מעלת הזאה היה לשם לעשות כמו שאמרנו למעלה [ג, א] דין פר ואיל שלו וכו', ואם איל שלו לא היה טעון פרישה היה לו לומר דין פר שלו מפר שלו בגידל, ועוד איכן מצינו במילואים שלא היה הפרישה בשביל אילו של אהרן כמו בשביל אחריני, ועוד מדקאמר ר"י שלישי ושביעי משמע קלת דמדאורייתא קאמר ולא למעלה, וה"ב אילטריך הזאה בשביל אילו של אהרן. וצ"ל דמשמע לקמן פרק הזיפוה [ב, א] דדחיית

עין משפט נר מצוה

יז א מיי' פ"ב מהלכות פרה אדומה הלכה ד:
יח ב מיי' פ"א מהלכות עבודת יום"כ ה"י:
יט ג טור ש"ע י"ד סימן קלז סעיף ב:
כ ד ה מיי' פ"ו מהלכות יסודי התורה הלכה ו סמג עשין ג:

מוסף רש"י

על מצחו תמיד. קבלת ימיכא הוא להך דדשה דהא כבר קבע ליה מקום והיה על מצח אהרן (שבת יב.). **שלא יסיח דעתו ממנו.** שממשמש בו בעודו על מצחו (שמות כח לח). אחד זה ואחד זה. אחד כהן השורף את הפרה ואחד כהן גדול ביום הכפורים שטעונין פרישה שבעת ימים (פסחים עח.). כל שבעה. ימי הפרישה (לעיל ד.). בראשון לפרישתו שמא היום שלישי לטומאתו, שמא היום ג' ימים שטומאת בעמת ומשמש בעלמא היא ומעלה, וכן שני שמא שלישי, ושלישי שמא שלישי וכיביעי לא בעי זריקה, ואינך מספקינן כל חד וחד מז' לטומאה (פסחים עח.). מכל חטאות שהיו שם. מכל אפרי הפרות שהיו במקדש, שאפר פרה בעלה ביום והזה ביום קבול אבל האדם עצמו טובל בעלה ומזה ביום, אומר ר"ת דהיינו טבילה שהיו עושין לפני הזאה כדי לקבל אותה בטהרה, כדאמרינן בפרק שני דכריתות (ט, א) מה אמותיהם לא נטמאו לבדיה אלא במילה וטבילה והרלאת דמים אף אתם וכו', וע"כ כסדר מונה אותם שהרי אמרינן בהחולץ [יבמות מז, ב] מל ונתרפא מטבילין אותו מיד שהוי מצוה לא משהינן, ואם היתה מועלת טבילה לפני מילה היו עושין אותה מיד דשהוי מצוה לא משהינן, וטבילה מדבריהם היא וטבילה אחרת היה עושה אחר הזאה והיא עיקר ובה מיירי קרא דספרי. (ובמסכת מקואות) [ובתוספתא דפרה [פי"א] נמי תנא טבל ועלה אם יש עליו] שטף גשמים טמא, פי' שבעלה הזאה [ואם יש עליו] משקה טופח טהור. והא דאמרינן בפ"ב דמגילה [ב, א] לא טובלין ולא מזין אלא ביום, ומפרש בגמרא דמקשינן טבילה לזאה, מוקי לה ריב"א בטבילת אוזב וזאה ע"פ ירושלמי [מגילה פ"ב ה"ה] (וקתני) על שביעי דחוק לשלישי שטהור.

תוס' ישנים (המשך)

אחריה, דתניא בספרי [מקמ פי' קכט] וכבס בגדיו ורחץ בשרו במים, שאם הקדיש טבילה לזאה לא עשה ולא כלום. והא דתנן במסכת פרה [פי"ב מי"א] טבל האוזב ביום וזאה בלילה, בלילה וזאה ביום קבול אבל האדם עצמו טובל בלילה ומזה ביום, תומר ר"ת דהיינו טבילה שהיו עושין לפני הזאה כדי לקבל אותה בטהרה, כדאמרינן בפרק שני דכריתות [ט, א] מה אמותיהם לא נטמאו לבדיה אלא במילה וטבילה והרלאת דמים אף אתם וכו', וע"כ כסדר מונה אותם שהרי אמרינן בהחולץ [יבמות מז, ב] מל ונתרפא מטבילין אותו מיד שהוי מצוה לא משהינן, ואם היתה מועלת טבילה לפני מילה היו עושין אותה מיד דשהוי מצוה לא משהינן, וטבילה מדבריהם היא וטבילה אחרת היה עושה אחר הזאה והיא עיקר ובה מיירי קרא דספרי. (ובמסכת מקואות) [ובתוספתא דפרה [פי"א] נמי תנא טבל ועלה אם יש עליו] שטף גשמים טמא, פי' שבעלה הזאה [ואם יש עליו] משקה טופח טהור. והא דאמרינן בפ"ב דמגילה [ב, א] לא טובלין ולא מזין אלא ביום, ומפרש בגמרא דמקשינן טבילה לזאה, מוקי לה ריב"א בטבילת אוזב וזאה ע"פ ירושלמי [מגילה פ"ב ה"ה] (וקתני) על שביעי דחוק לשלישי שטהור.